

Páros nyelvi kerekezés Padova és Budapest között, avagy egy eTandem projekt tapasztalatai

Paired language cycling between Padua and Budapest, or the experiences of an eTandem project

While "tandem language learning" is not a recent cooperative form of study, it cannot be considered an integral part of Hungarian higher education. At the same time, on the one hand, within the European higher education system the face-to-face tandem, namely the functioning of language tandem based on the personal participation of students whose achievement can often be included in the academic curriculum, can be clearly observed. On the other hand, thanks to the rapid spread of internet use and of infocommunication technologies, there exists on internet platforms an electronic version of this kind of study. In this case, language students help each other in the process of foreign-language learning in a common virtual space. In this paper I will present the eTandem project that is the outcome of cooperation between the University of Padua and the Budapest University of Technology and Economics and the underlying motivation of Hungarian student participants, with a focus on the possible consequences for mapping the infocommunication competencies of the project's Hungarian participants

Keywords: English language, foreign language learning, tandem learning, motivation, ICT-competences

Bevezetés

A tandem tanuló párok együttműködésén alapuló olyan kooperatív tanulási módszer, amely lehetővé teszi többek között az interkulturális és társas kompetenciák fejlesztését, erősíti a felelősségtudatot és az empátiát. Mindkét fél sokat profitálhat belőle a módszer helyes alkalmazása esetén, és fontos terepe lehet az autonóm (önszabályozó) tanulás gyakorlatának. „Ismert és elfogadott az ilyen jellegű segítség például az idegen nyelvek vagy a matematika, fizika területén” (Petriné 2006: 86). Kegyesné Szekeres Erika (2015) egy magyar–német nyelvpárban lezajlott tandem tapasztalatait ismerteti írásában, a tandem tanulási forma történetének és a megvalósult projekt működésének bemutatásával. A szerző az áttekintett szakirodalomban leírtak alapján úgy vélekedik, hogy kérdéses ennek a tanulási formának a hatékonysága, ugyanakkor a folyamat mentorálása kiegyenlítheti a fellépő hiányosságokat. „...hiszen általában nem egyenlő nyelvi és kulturális ismerettel rendelkeznek a tandem résztvevői. Ez a projekt megmutatta, hogy kellő mértékű tanári irányítással, optimális tananyagtervezéssel és folyamatos mentorálással ezek a problémák lényegében kiküszöbölhetők” (Kegyesné 2015: 131). Asztalos Réka és Szénich Alexandra szerzőpáros (2017) azt a kutatási célt tűzte ki, hogy néhány jelentős nyelvoktatási múlttal rendelkező európai egyetemen működő jó gyakorlatokat térképez fel az önszabályozó nyelvtanulás fej-

lesztése területén. Kutatási eredményük azt mutatta, hogy az általuk vizsgált intézmények fontosnak tartják a tandemtanulás megszervezését, ami személyes találkozások keretében is történhet (pl. a milánói egyetemen), de domináns az online környezetben történő nyelvtanulás. A szerzőpáros a következő konklúziót fogalmazza meg: „Bár az élethosszig tartó tanulás és az önszabályozó tanulás képessége ma már általánosan elfogadott elvárás, Magyarországon nagyon ritka a gyakorlatban a nyelvtanulók felkészítése autonóm nyelvtanulásra” (Asztalos–Szénich 2017: 198).

Tandemtanulás az olaszországi egyetemeken

A teljesség igénye nélkül áttekintettem néhány ismert olaszországi egyetem honlapját azzal a kutatási céllal, hogy milyen hangsúlyosan és milyen formában van jelen a nyelvi tandemtanulás az intézmények kínálatában. A vizsgált olaszországi egyetemek (l. alább) honlapjukon tájékoztatják a hallgatókat a nyelvi tandemtanulás lehetőségéről, rövid leírást adva annak alapvető jellemzőiről. A legkimerítőbb tájékoztatást a torinói egyetem nyújtotta.

A veronai egyetemen (Università degli Studi di Verona) a „progetto Tandem@CLA” keretében különböző anyanyelvű hallgatók „nyelvi cserekapcsolatára” van lehetőség személyes találkozások formájában. Ugyanakkor a római egyetem (Università degli Studi di Roma Tor Vergata) tandemprogramja nyitott az egyetem valamennyi dolgozója számára. A nyelvi labor munkatársai gondoskodnak a tanulópárok kialakításáról a beérkezett kérések alapján, és a tanulás ezt követően teljes önállóságban zajlik. A nápolyi egyetemen (Università degli Studi di Napoli L’Orientale) a tandemtanulás leírásában kiemelik az időtényezőt, azaz legalább heti két órát kell foglalkozni egymással kiegyensúlyozott (egy óra az egyik nyelv – egy óra a másik nyelv) időtartamban. Közös megbeszélésen döntenek el a tanulópárok, hogy mit tanulnak, közösen határozzák meg a tananyag tartalmát. A tandemben az egyetem olasz anyanyelvű hallgatói és az intézmény erasmusos hallgatói vesznek részt. A torinói egyetem (Università degli Studi di Torino) kimerítő részletességgel mutatja be ezt a tanulási formát, sőt még történeti áttekintést is ad, miszerint a ’90-es évek elején az amerikai Rhode Island-i egyetem (University of Rhode Island) és a német bochumi egyetem (Ruhr Universität) között kialakult tandemkapcsolatok az internet akkori fejlettségi stádiumának megfelelően e-mailváltások formájában zajlottak. Ebből jött létre a *Rete internazionale* e-mailalapú tandem, ami ezt követően alakult át *International Tandem Network*ké, amelynek munkájában a torinói egyetem már a ’90-es évek második felében aktívan vett részt oktatói, kutatói és publikációs tevékenységgel. A genovai egyetem (Università degli Studi di Genova) csupán annyit közöl a hallgatókkal, hogy lehetőség van Erasmus-program keretében az olasz egyetemen tanuló külföldi hallgatókkal nyelvi tandemtanulásban való részvételre. Az egyik legnagyobb nemzetközi presztízsű magánegyetem, a milánói Bocconi a személyes találkozásokon alapuló, beszédértés és beszédprodukcióna fókuszáló tandemlehetőséget kínálja hallgatóinak. A padovai egyetemen (Università degli Studi di Padova) évek óta komoly fejlesztések történnek az eTandemes idegennyelv-tanulás területén. Rózsavölgyi Edit és Lisa Griggio vezeti az „eTandem con futuri studenti internazionali in mobilità presso l’Università di Padova”, azaz a padovai egyetem hallgatói és a nemzetközi mobilitás keretében Padovába érkező külföldi hallgatók részvételével folyó eTandem projektet, aminek eredményeképpen rangos elismerésben részesült az egye-

tem: 2016 decemberében elnyerte az Európai Bizottság által adományozott, innovatív nyelvoktatási projektek kivitelezése terén elért kiváló eredményekért járó European Language Label díjat (<http://cla.unipd.it/attivita/autoapprendimento/e-tandem/>).

Értelemszerűen az eTandemben – azaz a földrajzilag egymástól távol élő nyelvtanulók kooperatív nyelvtanulása során – lehetőség nyílik az infokommunikációs technológiák nyújtotta módszerek kiaknázására, ami ily módon képes „imitálni” a face-to-face tandemet. A 2000-es évek második évtizedét jellemző technológiai fejlettség mellett lényegében a hagyományos (négyszemközti) tandemet jellemző valamennyi tanulási körülmény „reprodukálható” az eTandem során, ugyanakkor a nyelvi és kommunikációs sajátosságok tekintetében egyrészt hangsúlyeltolódás figyelhető meg az egyes készségek javára/kárára, másrészt megállapítható, hogy az eTandemben a nemverbális kommunikációs eszközök hatása „erőtelenebb”. A személyes találkozás mindig meghatározó jelentőségű, amit az eTandem természeténél fogva nem képes biztosítani. A személyes találkozásokon alapuló tandem nyelvtanulás és az eTandem jellemzőit az 1. táblázat mutatja.

Négyszemközti tandem	eTandem
főleg beszéd, beszédértés	főleg írás: utólag tanulmányozható, a javításokhoz online szótárak, helyesírás-ellenőrző stb. áll rendelkezésre
teljes értékű testbeszéd, ami verbális jelet is helyettesíthet	limitált testbeszéd: a komputer képernyője előtt nem ugyanaz a „hatásfoka”
aki otthon van, előnyben van	mindkét fél a saját otthonában van
nincs anonimitás	viszonylagos anonimitás
a személyes találkozás könnyebben átütemezhető	a résztvevők felgyülemlett egyéb tennivalói megakadályozhatják a folyamat gördülékenységét

1. táblázat. A személyes találkozásokon alapuló nyelvi tandem és az eTandem összehasonlítása

A Padova–Budapest eTandem projekt bemutatása

A Padovai Tudományegyetem Idegen Nyelvi Központja és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Idegen Nyelvi Központja együttműködésének köszönhetően valósult meg 2016 folyamán egy eTandem projekt, amely az olasz anyanyelvű hallgatók számára magyartanulási, a magyarok számára pedig olasztanulási lehetőséget biztosított. A Padovai Egyetemről Rózsavölgyi Edit volt a program főkoordinátora, aki korábban részt vett a „Danubadria” elnevezésű idegennyelv- és kultúraelsajátítást célzó kísérleti projektben, amely négy egyetem (Pécs, Novi Sad, Velence és Padova) részvételével valósult meg 2011-ben (Rózsavölgyi 2013). Az ott szerzett tapasztalatok is megerősítették azt a feltevést, hogy az idegennyelv-tanulás során az eTandem hasznos és hatékony módszer annak ellenére, hogy elkerülhetetlen a résztvevők nyelvi és szociokulturális heterogenitása, és az autonóm nyelvtanulás folyamatát megzavarhatják külső tényezők (betegség, időpontegyeztetési nehézségek stb.).

Megjegyzendő, hogy az olasz–magyar nyelv pár esetében még azzal a körülménnyel is számolni kell, hogy az olasz Magyarországon, Olaszországban pedig a magyar a kevésbé oktatott idegen nyelvek közé tartozik, ami nagyban meghatározza a hallgatói

merítési bázis nagyságrendjét. Ugyan a 20. század húszas éveitől – a kölcsönös nyelvoktatás támogatását is magába foglaló – virágzásnak induló magyar–olasz kapcsolatok hangsúlyt helyeztek az olasz nyelv oktatásának támogatására Magyarországon¹, ami a csúcspontját az ezredforduló és az azt követő években érte el², és hasonló expanzió³ volt megfigyelhető Olaszországban a magyar nyelvet tanulók körében. Mára már szerényebb mértékben lehet számolni a hallgatói érdeklődéssel mindkét fél részéről.

A projekt szervezési és informatikai háttere

A projekt előkészítése a 2015/16. tanév I. félévében történt meg, annak kivitelezésére pedig ugyanazon tanév II. félévében került sor. Az informatikai hátteret (Moodle) az együttműködésben foglaltaknak megfelelően a Padovai Egyetem biztosította. A Moodle-felület kialakítása lehetőséget kínált páros munka végzésére (azaz minden tanulópárnak volt saját felülete, ún. személyes platform Fóruma), ugyanakkor a projekt valamennyi résztvevője számára elérhető Fórum elnevezésű felület lényegében egyfajta virtuális kávézóként működött, ahol bárki, bármit megoszthatott a többiekkel, kérdezhetett a tutoroktól, vagyis tőlünk, a nyelvet oktató tanároktól vagy éppen „személyes” kommunikációra is sor kerülhetett. Alapvető feladatunknak a tanulási folyamat tutorálását tekintettük. Megjegyzendő, hogy a publikus felület kínálta információmegosztási lehetőséggel elsősorban azok a hallgatók éltek, akiknek magasabb szinten volt a nyelvtudásuk, aminek hátterében feltehetően az áll, hogy az alacsonyabb szintű nyelvtudással rendelkező hallgatók nehezebben nyilatkoznak meg idegen nyelven egy viszonylag anonim környezetben. Rózsavölgyi Edit kollégánól lankadatlan kitartással kezelte a felület szakmai tartalmait: a megosztott információkat olaszul és magyarul is közzétette.

A tanulópárok kiválasztásának folyamata

Tekintettel a projekt kísérleti jellegére és a merítési bázis szűkös voltára, az a tutori döntés született, hogy négy tanulópár, azaz nyolc hallgató munkáját fogjuk tudni tutorálni.

Első lépésként *Az olasz nyelv tanulását motiváló tényezőkre, a tanulási stílusra és a tanulásban felhasznált technológiai eszközökre* vonatkozó, Rózsavölgyi Edit által összeállított kérdőív kitöltésére kértük meg a magyar hallgatókat. Összesen 42 hallgatótól kaptuk vissza a kérdőíveket, akik kezdő szinttől B2 körüli olasz nyelvtudással

¹ Az 1924-es év fontos mérföldkő az olasz–magyar kapcsolatok történetében, mert Magyarországon a reálgymnázium és a reáliskola oktatási tantárgyai közé az olasz nyelv is bekerül a középiskoláról szóló 1924. évi XI. törvény cikk értelmében: 3. § *A reálgymnázium rendes tárgyai.* [...] e) angol vagy francia vagy olasz nyelv és irodalom; 4. § *A reáliskola rendes tárgyai.* [...] d) angol vagy francia vagy olasz nyelv és irodalom. <http://1000ev.hu/index.php?a=3&param=7594>

² A nyelvvizsga-statisztikák tanúsága szerint 2008-ban 2141 fő nyelvvizsgázott olasz nyelvből, míg 2017-ben 994 fő. Forrás: https://nyak.oh.gov.hu/doc/statisztika.asp?strId=_43_

³ Az 1970-es évek tekinthetők a magyartanulás fénykorának Olaszországban, amikor a 100 főt is elérte a magyarul tanulók száma pl. Padovában. (Rózsavölgyi Edit szóbeli közlése alapján).

rendelkeztek⁴. A kérdőívet 14 férfi és 28 nő töltötte ki, életkoruk 18–27 év között volt, egy 44 éves nő kivételével. Mind magyar anyanyelvűek voltak. Igyekeztünk a hallgatóság nyelvtudásáról (egyéb nyelvek ismerete) is minél pontosabb képet kapni. Talán nem meglepő, hogy valamennyi megkérdezett hallgató az angol nyelvet jelölte meg első helyen: 42 fő. Ezt követte a német 12 fővel, a francia 4 fővel, a spanyol 2 fővel, a román 2 fővel, a szlovák, az orosz és a japán 1-1 fővel. (Az olasz anyanyelvűek a kérdőív olasz változatát töltötték ki, amelynek elemzése nem célja ennek az írásnak).

A kérdőív négy blokkra tagolódott: 1. blokk: motiváció, 2. blokk: az olasz nyelv és kultúra nyelvtanulásának preferált aspektusai, 3. blokk: tanulási stílusok, 4. blokk: az olasz nyelv és a technológiai eszközök használata. Zárt és nyílt kérdések formájában volt lehetőségük a hallgatóknak a válaszadásra. Jelen írásban a *motivációval* (1. blokk) és az *olasz nyelv és a technológiai eszközök használatával* (4. blokk) kapcsolatos eredmények bemutatására fókuszálók.

A kapott válaszok alapján és a személyes tutori megbeszélések során a tanuló párok kiválasztásakor az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- Hasonló nyelvi szint

Arra törekedtünk, hogy hasonló nyelvi szinten legyenek a tanuló párok tagjai, ez a közösen feldolgozható tartalmak hasonló „mélysége” szempontjából volt fontos.

- Érdeklődési körök azonossága/hasonlósága

Megadtunk érdeklődési köröket (divat, sport, szórakozás; étkezéssel, az olasz konyhával kapcsolatos ismeretek; művészetek, építészet és design; utazás, komolyzene, opera stb.) amelyek azonossága alapján is történt a kiválasztás.

- A hallgatói érdeklődés mértéke a projekt iránt

A harmadik szempont bővebb kifejtést igényel, mert az olasz nyelv tanulása iránti motivációval kapcsolatos kérdéseket vet fel.

Arra a kérdésre, hogy *Nemzetközi egyetemközi cserekapcsolatokon keresztül szívesen csatlakozna-e egy olasz–magyar eTandem projekthez, amelynek keretében egy olasz anyanyelvű, magyarul tanuló diákkal lép partnerkapcsolatba? A cserekapcsolat lényege a következő: az olasz diák segít magának az olasz elsajátításában, maga segít az olasz diáknak a magyar elsajátításában* a lehetséges válaszok a következők voltak: egyáltalán nem érdekel; kevésbé érdekel; eléggé érdekel; érdekel; nagyon érdekel. Az alábbi táblázat (2. táblázat) mutatja a feltett kérdésre adott válaszok megoszlását a magyar hallgatók körében a különböző szintű nyelvi csoportokban.

⁴ A kérdőívek kitöltésében Baranyai Katalin, Mauro Ventriglia és Csuvár Erzsébet kollégáim voltak segítségemre, akik munkáját külön köszönet illeti.

	Kezdő	Közép-Haladó	Haladó	Kommunikációs készségfejlesztés	Kultúraközi Kommunikáció	Össz.
N	13 fő	7 fő	12 fő*	5 fő	5 fő	42 fő
egyáltalán nem érdekel	–	–	1	–	–	1
kevésbé érdekel	2	–	1	2	–	5
elégge érdekel	3	1	2	–	–	6
érdekel	2	4	2	1	3	12
nagyon érdekel	6	2	5	2	2	17

* egy fő nem válaszolt

2. táblázat. A hallgatói érdeklődés mértéke az eTandem iránt

A kapott adatok azt mutatják, hogy a megkérdezett hallgatók majdnem fele (kb. 40%-a) nagyon érdeklődött a projekt iránt, és majdnem egyharmadát tették ki azok, akiket érdekelt a projektben való részvétel. A kezdő nyelvtanulók nagy százalékát vonzotta ez a nyelvtanulási lehetőség. Kis arányú volt az elutasítottság, csupán egy fő jelezte, hogy nem érdekl.

Az olasz nyelvet tanuló hallgatók nyelvtanulási motivációi

A fenti táblázat eredményei összefüggést mutatnak a motivációval. Amennyiben valamilyen szempontból erősen motiváltak a hallgatók, nagy valószínűséggel a „nagyon érdekel” (2. táblázat) választ fogják adni, hiszen meg akarnak ragadni minden lehetőséget arra, hogy gyakorolják az olasz nyelvet. Fontos információval szolgáltak a hallgatók a *Miért választotta az olasz nyelvet?* kérdésre, amelyre adott válaszok alapján öt csoportba sorolhatók az olasz nyelv tanulása iránti motiváció részelemei.

1. A környezet befolyásoló hatása

Azokat a válaszlehetőségeket (*Mert voltak már olaszul tanuló ismerőseim, akik magukkal sodortak; Mert voltak olasz kapcsolataim, és szerettem volna a partnereim nyelvén beszélni; Mert családtagjaim biztattak, hogy tanuljak olaszul; Mert voltak már munkakapcsolataim Olaszországgal; Mert családtagjaimnak/barátaimnak voltak már munkakapcsolatai Olaszországgal*), amelyek azt támasztották volna alá, hogy a hallgatók családi, ismerősi, esetleg meglévő olasz munkakapcsolatai befolyással lennének az olasz nyelv tanulására, viszonylag kevesen választották. Úgy tűnik, hogy a családi környezet kevésbé befolyásolja és a család kevésbé támogatja a hallgatókat abban, hogy az olasz nyelvet válasszák, ami feltehetően azzal magyarázható, hogy a család jellemzően a praktikus nyelvtudás megszerzésére ösztönzi a gyerekeket: így esik a választás az esetek többségében az angol, esetleg a német nyelvre a magyarországi nyelvválasztási preferenciákat figyelembe véve. Az olaszul tanuló ismerősök sem számítanak motivációs tényezőnek, ahogy a megkérdezettek vagy azok családtagjainak körébe tartozó olasz munkakapcsolatok sem, mivel ezek száma elenyésző.

Összefoglalóan azt lehet megállapítani, hogy kevés kivételtől eltekintve sem a családi, sem az ismerősi, sem pedig az olaszországi (munka)kapcsolatok nem jelentenek motivációs tényezőt a megkérdezettek körében.

2. A nyelv hangzása

A *Mert magával ragadott a nyelv hangzása* válaszlehetőséget a megkérdezettek több mint fele (25 fő) fontos motivációs tényezőnek tartotta. Az olasz nyelvről azt szokták mondani, hogy „dallamos”. Lényegében ez a közvélekedés tükröződik a válaszokban. Az olasz nyelvnek nem túl gazdag a magánhangzórendszere: a standard olaszban összesen 7 fonémaértékű magánhangzó van, amelyek elsajátítása nem okoz komoly problémákat magyar anyanyelvű hallgatók számára, ebből következően gyors sikerélményhez jutnak a nyelvtanulás elején. Az olasz nyelv egyik fontos fonológiai jellemzője az, hogy a szavak végét mindig magánhangzó zárja (kivéve az idegen eredetű szavakat) és ez egyfajta „lágý” hangzást biztosít a nyelvnek. Ezt a hangzást legtöbb esetben a szóhangsúly előre nem megjósolhatósága (mobil a hangsúly) változatossá teszi, amit az a jelenség egészít ki, hogy a szavakban a hangsúlyos szótag magánhangzója megnyúlik. Feltehetően ezen tényezők együttes hatásának köszönhető az olasz nyelv „dallamosságának” kitétele.

3. Az utazás

A *Mert szerettem volna/szeretek utazni* válaszlehetőséget sokan jelölték meg (20 fő), ami nem meglepő a 18–27 éves korosztály esetében, akiknek magánemberként vagy éppen az Erasmus-program keretei között lehetőségük van Olaszországba utazni.

4. Olaszország kulturális értékei

Olaszország kulturális, művészeti, építészeti stb. értékeinek gazdagsága közismert tény, ami szintén komoly motivációs tényező lehet a nyelvet választók körében. Annak a válaszlehetőségnek az eredményei, miszerint *Mert Olaszország kulturális értékei iránt érdeklődtem/érdeklődöm* némi meglepetést okoztak, tekintettel arra a hipotézisre, hogy Olaszország elsősorban a kulturális értékei miatt lehet fontos a külföldi nyelvtanuló számára, és emiatt mindenki pozitív választ fog adni. Ezt a hipotézist azonban az adatok megcáfolták, mert 8 fő, azaz a válaszadók 19%-a nem így vélekedett.

5. Az olasz nyelv és a munka/tanulás világa

A következő két válaszlehetőség *Mert szerettem volna Olaszországban tanulni/dolgozni; Mert arra gondoltam, hogy e nyelv tanulása segíthet a jövőben az elhelyezkedésben* alapján a motivációs háttér meglehetősen heterogén képet mutat. A feltételezés az volt, hogy inkább a negatív tartományba fognak esni a válaszok, azaz a hallgatók kevésbé tekintenek eszközként az olasz nyelvre. Ezzel szemben ez részben megcáfolódott, mert a válaszokból az derült ki, hogy egyfajta elmozdulás figyelhető meg az olasz nyelvet tanuló populáció körében, ami ezen a kicsi mintán is érzékelhető, miszerint az olasz nyelvet nemcsak Olaszország kulturális értékei, hanem egyfajta „praktikusság” miatt is lehet választani. Ez olyan szempont, ami húsz évvel ezelőtt elképzelhetetlen lett volna. Részben ezt az érvelést támasztja alá annak a 13 főnek a válasza, akik „gyakran” gondolnak arra, hogy az olasz nyelv eszköz is lehet a kezükben a munka

világában, amit megerősít annak a 14 főnek a válasza, akik azt mondják, hogy „néha” gondolnak az olasz nyelvre mint eszközre. Ez utóbbi vélekedés úgy interpretálható, hogy a nyelvtanulók ma már számba veszik a gyönyörködtetés (delectatio) funkcióján túl az olasz nyelv konkrét gyakorlati hasznát (utilitas) is.

A hallgatók internetes nyelvgyakorlási szokásai

A kérdőív 4. blokkjában megfogalmazott kérdésekre adott válaszok fontos információval szolgáltak arról, hogy a mai fiatal generáció mennyire állítja saját nyelvtanulásának szolgálatába az internet adta lehetőségeket, hiszen manapság már közhelyszámba megy, hogy a fiatalok mindig „az interneten lógnak”. Hatalmas potenciált jelenthet az internet a 21. századi fiatalok számára a nyelvtanulás szempontjából, akik egy kattintással hozzájuthatnak olasz nyelvű hírekhez (ez természetesen más nyelvekre is igaz, csak vizsgálódásom tárgya jelen esetben az olasz), dalokat hallgathatnak meg, azok szövegét azonnal kiadja a keresőmotor és a megadott találatok közül választani lehet, hogy egyszerű szöveggént, esetleg karaoké formájában, feliratozva szeretnék meghallgatni. Vagyis mindaz, ami a korábbi korok nyelvtanulóinak számára a kazettás magnó feletti görnyedést jelentette, az a mai fiatalok számára egy „kattintásnyira” van. Felmerül a kérdés, hogy vajon mennyire hasznosítják a fiatalok a mindennapok során ezt a potenciált, illetve mennyire vannak tudatában annak, hogy milyen lehetőségeket aknázhathatnának ki azzal, ha a célnyelvű internethasználatot tudatosan saját nyelvtanulási szokásaik részévé tennék, azok szolgálatába állítanák.

A kérdőív azon kérdésére, hogy van-e otthon internetelérhetőségük, illetve milyen programokon regisztrált felhasználók, a következőkben foglalhatók össze a kapott válaszok. A válaszadók közül mindenkinek van otthon internetelérése, mindennap használja az internetet és a Voip kivételével a Skype-on, a Facebookon, az Msn messengeren többségük regisztrált felhasználó. Kisebb arányban vannak azok, akik használják az Instagram, a Snapchat, a Couchsurfing, a WhatsApp és a Viber szolgáltatásait. E-mailes elérhetősége minden válaszadónak van. A kérdőívben kíváncsiak voltunk az olasz nyelvű internethasználat gyakoriságára (*Használja az internet olasz nyelvű felületét (olvasás, írás, hallás formájában), illetve kommunikál valakivel olaszul az interneten keresztül?*) is, amelyre vonatkozó válaszokat a 3. táblázat mutatja.

	soha	hetente max. egyszer, néha ritkábban is	hetente 1-2 alkalommal	hetente 3-4 alkalommal	mindennap
Skype és/vagy Voip	38	4	–	–	–
Facebook vagy hasonló programok	29	6	5	–	2
YouTube	18	16	4	2	1
online újságok és folyóiratok	23	12	5	–	–
online rádiós és televíziós hírek	27	13	3	1	–
olasz blog	34	6	1	–	–
fórum, newsgroup	38	3	–	–	–

	soha	hetente max. egyszer, néha ritkábban is	hetente 1-2 alkalommal	hetente 3-4 alkalommal	mindennap
Msn messenger vagy hasonló programok	39	2	2	–	–
e-mail keretében	32	9	1	–	–

3. táblázat. Az olasz nyelvű internethasználat gyakorisága

A 3. táblázat alapján megállapítható, hogy kevés kivételtől eltekintve, a nyelvtanulók nagyobb százaléka soha nem használja az internet olasz felületét nyelvtanuláshoz köthető célokra. Ez az eredmény azt üzeni nekünk, tanároknak, hogy hallgatóink többsége fent van a hegytetőn a legmodernebb sífelszereléssel a vállán, de nem mer lesiklani, azt pedig végképp nem tudja, hogy melyik irányba induljon el... Úgy vélem, ez a metafora jól érzékelteti azt, hogy mekkora potenciál van a hallgatók kezében, amelynek hatékony felhasználására nekünk, tanároknak kell megtanítani őket.

Tapasztalatom szerint az eTandem program nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a részt vevő hallgatók fejlesszék az infokommunikációs kompetenciáikat, tekintettel arra, hogy valamennyi tevékenység megkívánta az internet kínálta lehetőségek gyakori kiaknázását. Erről bővebben a következő alfejezetben.

A tanulási tevékenység folyamata, annak tutorálása

A hallgatók a Moodle-felületre történő regisztrálás után ismerhették meg a tanulópárjukat. A találkozások „helyszíne” a tanuló pár személyes platformjának Fóruma volt, ahol egyeztették az eTandemes találkozókat, feladatokat töltöttek fel, és folyamatosan kommunikáltak egymással valamilyen internetes felület segítségével (Skype, e-mail, WhatsApp stb.): ez személyfüggő is volt. A találkozók minimális számát heti két órában határoztuk meg, amelyből átlagosan egy órát a magyar és egy órát az olasz nyelv tanulására fordítottak a hallgatók. A kiadott feladatok leadási határideje átlagosan 7–10 nap volt, amit a tanuló pár a személyes platform Fórumára töltött fel. A rendelkezésre álló idő a félév során négy téma feldolgozását tette lehetővé. Minden témához pontos leírást mellékelünk magyar és olasz nyelven is, és szükség esetén tutori segítséget nyújtottunk.

A tandempároknak csak a „saját párjuk” volt ismerős, és feltehetően ez (is) visszafogta őket attól, hogy a projekt valamennyi résztvevője számára elérhető Fórumra rendszeresen írjanak. Ugyanakkor a közös projektben való részvétel a magyar hallgatókat összekovácsolta. Egyik kiemelkedő hozadéka az volt a projektnek, hogy az eTandemben való részvétel inspirálta egy TDK-dolgozat megszületését, aminek az ötlete az egyik tanuló pár közös gondolkodásának eredményeképpen született meg.

A projekt során folyamatosan értékeltük az elvégzett munkát és hallgatói igény esetén személyes segítséget is nyújtottunk. A projekt lezárultával érkező visszajelzések bennünket, tutorokat megerősítettek abban, hogy az eTandem hatékony, érdekes, élménydús és sikeres idegennyelv-tanulási forma, aminek térhódítása megállíthatatlan. Az Eurobarometer 2012-es adatai szerint Magyarország az utolsó helyen áll az Európai Unió tagállamaiban az idegen nyelvek ismerete tekintetében. A felmérés adatai szerint a magyar népesség 35%-a vallotta azt magáról, hogy legalább egy idegen

nyelven képes bekapcsolódni egy beszélgetésbe. (<http://nyelvtudasert.hu/cms/data/uploads/idegennyelv-oktatas-feher-konyv.pdf>). Reményeink szerint ezzel a projekttel sikerült egy nagyon-nagyon keveset lefaragni ebből a hátrányból, de még hosszú az út a lemaradásunk felszámolásához.

Összegzés

Az eTandem hatékony nyelvtanulási forma, amelynek során földrajzilag távol eső területeken élő nyelvtanulók kerülnek „nyelvi cserekapcsolatba” egymással. Az internetes kapcsolattartáson keresztül megvalósuló nyelvtanulás esetén javasolt a tanári (tutori) segédlet a munka megszervezése szempontjából. Ideális esetben a tandem mindkét tagja ugyanakkora energiáráfordítással dolgozik, ami a gyakorlati megvalósulás szempontjából elérendő célként fogalmazható meg. Ahhoz, hogy jól működjön a tandem, nagy fokú *tolerancia*, *felelősségvállalás*, *nyitottság*, *empátia*, *autonómia* szükséges, cserébe a felek kölcsönösen profitálhatnak egymás tudásából, fejleszthetik interkulturális, kommunikatív és infokommunikációs kompetenciáikat, felkészülhetnek az intézményi kereteken túlmutató élethosszig tartó tanulás stratégiáinak és stílusának kialakítására, az internet kínálta tanulási potenciál kiaknázására (amire elsősorban nekünk, tanároknak kell hangsúlyosan ráirányítani a figyelmet) és nem utolsó sorban személyes kapcsolatokra is szert tehetnek, melyeken keresztül informálisan is folytathatóvá válik a nyelvtanulás a közösen megszerzett tapasztalatok birtokában.

IRODALOM

- Asztalos Réka – Szénich Alexandra (2017): Az önszabályozó nyelvtanulás fejlesztésének lehetőségei a felsőoktatásban. Működő gyakorlatok bemutatása európai példák alapján. Bocz Zsuzsanna (szerk.) *Porta Lingua* – 2017. Budapest: Szaknyelvoktatók és -Kutatók Országos Egyesülete, 191–200.
- Kegyesné Szekeres Erika (2015): „Magyarul tanulok” – Interkulturális tapasztalatok egy német-magyar tandemprogram kapcsán. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények*, 10/1, 122–132.
- Petriné Feyér Judit (2006): Kooperatív tanulás. In: Nahalka István (szerk.) *A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése. Hatékony tanulás*. Bölcsész Konzorcium: Budapest, 81–91.
- Rózsavölgyi Edit (2013): A Web 2.0 kihívása az idegennyelv-oktatásban a nyelvhasználói készségek fejlesztése terén. In: Nádor Orsolya – Szűcs Tibor (szerk.) *Hungarológiai Évkönyv* 14, Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara – Dialóg Campus Kiadó, 77–87.
https://nyak.oh.gov.hu/doc/statisztika.asp?strId=_43_
- A nemzeti idegennyelv-oktatás fejlesztésének stratégiája az általános iskolától a diplomáig Fehér könyv 2012 – 2018 1. sz. melléklet 41. o. <http://nyelvtudasert.hu/cms/data/uploads/idegennyelv-oktatas-feher-konyv.pdf> (letöltés: 2018. február 27.)
1924. évi XI. törvénycikk a középiskoláról. <http://1000ev.hu/index.php?a=3&param=7594>